

Lewis konferira z magnati premoga

Ponovna vest, da so vrhovne glave premogovniških baronov pripravljene obnoviti staro plačilno lestvico, ako dobijo nove delovne pogoje, ki jim omogočijo "znižati stroške obrata."

Chicago, 9. sept. — Komisija pripravi mož — dveh rudarskih odborov in dveh operatorjev — ki sestavlja novo pogodbo za 12 distrikt United Mine Workers of America, ni še dala od sebe nobenega poročila.

John L. Lewis, predsednik rudarske unije, je prišel večeraj v Chicago in takoj se je odpravil v avtu v palačo na Michigan ave., kjer imajo premogovniške družbe večino svojih uradov. Tam se je zaprl za nekaj časa v privatno sobo s Harry Fishwickom, predsednikom illinojske rudarske unije, nato je na konferenčni privatno s premogovniškimi baroni.

Snoči so namignili, da bo seja komisije končana danes in ob desetih predpoldne se snideča lestvica odbora obeh strank v hotelu Auditorium, kjer bo komisija poročala o svojem delu.

Vodilni baroni premoga so ponovno rekli v privatnem pogovoru, da sprejmejo jacksonvillsko mezdno lestvico spet v pogodbo le pod pogojem, ako rudarji pristanejo na nove delovne določbe, ki pa morajo biti take, da se znižajo izdatki obrata. Lastniki rogov zahtevajo znižanje števila rudarjev in nadomestitev človeške sile z modernimi stroji. Kakor vse kaže, bodo voditelji rudarske organizacije pristali na to zahtevo, samo da ohranijo rudarjem staro mezdo.

Tekstilni baroni na jugu v pravi luči

V to luč jih je postavil predsednik Severokarolinke delavske državne federacije na Delavski praznik.

Winston-Salem, N. C. — Na Delavski praznik je tukaj govoril pred delavnimi ljudstvom T. A. Wilson, predsednik Severokarolinke delavske državne federacije. V zbranih besedah je povedal, ko je kritiziral nizke mezde, otroško delo in fevdalne vasi industrijskih baronov, da južni tekstilni podjetniki niso le "parazitični", ampak so tudi obveznost za občino, dokler ne plačajo delavcem take mezde, da delavci lahko prehranijo z njimi sebe in svoje družine.

Wilson je rekel, da industrializacija Severne Karoline še ni dosegla tiste višine, da bi plačevala delavcem take mezde, da bi saj nekaj od tega kupili, kar so producirali. Naglašal je, da ima Severna Karolina še preveč industrij, v katerih podjetniki zgradijo hiše, v katerih prebivajo njih delavci. Delavci, ki prebivajo v teh hišah, nimajo tiste svobodne volje in prostosti, kot oni delavci, ki niso pod tako kontrolo svojih podjetnikov. Razmere, v katerih žive ti delavci, so tako močne, da se morajo podvreči gospodarstvi volji, če ne, so pa ob delo.

Po njegovem mnenju se je industrializacija v Severni Karolini razvila že tako daleč, da bi delavce plačevala veliko boljše, ko jih plačuje. Wilson ni priporočal delavcem, da se organizirajo le strokovno, ampak dejal jim je, da morajo biti tudi politično delavni, ako hočejo delati skozi celo leto in svoje otroke saj osem mesecev v letu pošiljati v šolo.

Streljala na nasledovalca.

Chicago, 8. sept. — Josef Zaimontowski je zalezoval in prosi za roko mra. Mary Michalskejevo, 2833 Harding avenue, staro 38 in mater treh otrok, že celih 14 let. Večraj pa se je Mary končno odločila, da na pravi konec nadležnemu ljubimcu. Oddala je nanj dva strela, ki sta ga zadela v trebuh. Nahaja se v bolnici v zelo kritičnem položaju. Mož Michalskejeve je povedal policiji, da je njegovi ženi bil Zaimontowski stalno za petami ter da je pred tremi tedni streljal nanjo.

Na počitnice v zrakoplovu.

Freeport, Ill., 8. sept. — Dr. Karl Snyder in njegova žena sta se snoči od tu podala v pasajirskemu zrakoplovu na počitnice v San Francisco.

Na počitnice v zrakoplovu.

Freeport, Ill., 8. sept. — Dr. Karl Snyder in njegova žena sta se snoči od tu podala v pasajirskemu zrakoplovu na počitnice v San Francisco.

Konferenca farmarske delavske stranke v Minnesoti se vrši o božiču

Konferenca bo imela namen postaviti predsedniškega kandidata napram kandidatu demokratične in republikanske stranke.

St. Paul, Minn. — Delavske farmarske organizacije namenjajo obdržati o božičnih praznikih konferenco v St. Paulu ali Minneapolisu, da postavijo svoje kandidate proti kandidatom demokratične in republikanske stranke za predsedniške volitve v prihodnjem letu. Konferenca bo sklicala Farmarsko delavsko društvo, ki se sestane v St. Paulu, da se razgovori o političnem položaju v državi in združenih državah vobče.

Povabila bodo poslana organizacijam na jugu, severozapadu in v takih državah, ki so v pretečenih letih pokazala, da je farmarsko delavsko gibanje močno. V vzhodnih državah ni bilo opaziti veliko zanimanja za tretjo stranko in za to ne bodo poslana povabila v te države. Toda pričakuje se, da se spomladi izda poziv za konvencijo, na katero bodo povabljene vse države, da se nominirajo kandidati.

Zdaj še ni kandidatov na izbiro, ampak se le govori o senatorju George W. Norrisu, ki je po imenu republikanec, v resnici je pa delaven kot agrar in je sovražnik privatnega hidroelektričnega monopola, kot kandidatu.

Na zborovanju so se razprave sušale okoli farmarskih in delavskih vprašanj. Henrik Shipstead, edini senator, ki pripada k farmarski delavski stranki, baje ljubkuje z republikansko stranko, ni bil navzoč, ampak je poslal le pozdrave. O njegovem ljubkovanju z republikanci se širijo le govorice. Faktov ni tukaj. Sprejeta je bila resolucija, ki določa, da morajo farmarski laboritorije kandidirati kot taki, ako žele podpora in priporočilo farmarske delavske stranke. Kandidatje morajo izjaviti, da so člani farmarske delavske stranke in kampanjskem tisku. Ako tega ne store, tedaj jim je podpora umaknjena, akoravno jim je bila že izrečena.

Konferenca se je izrekla za uvedbo dohodninskega naraščajočega davka na železno rudo, da tako jeklarski trust pomaga nositi davčno breme, homrulo za občine, znižanje cene za proizvode, ki se izdelajo v kaznilnicah in jih potrebuje farmer kot je n. pr. vezilo. Od zvezne zakonodaje se pa zahteva preklic federalnega rezervnega zakona, sprejem McNary - Haugenove predloge za odpomoč farmarjem, preklic postavbe, ki garantira dobitek lastnikom železniških delnic in konec vporabljanju vojaške sile v interesu vlagateljev kapitala v tujemstvu.

NEMIRI VSLED STAVKE VOZNIKOV.

Stavkarji odpeljali skebe.

New York, 9. sept. — United States Trucking korporacija si je prizadevala, da prevozi devet trakov, naloženih s tiskovnim papirjem, k neki tiskarni. Truke so vozili stavkarski, ker pred dvema dnevmi je tukaj izbruhnila stavka voznikov. Policija je stražila stavkolomce. Stavkarji so se pa odločili, da ne pustijo trakov naprej. Nastali so izgredi. Stavkarji so odpeljali stavkarske meze med splošnim nemirnim pretepom, ko je policija pričela tudi streljati in en stražar je bil ranjen. Opeka in cevi so letele po zraku v tepežu. Dva stavkarja sta bila aretirana.

Stavka voznikov v New Yorku.

New York, 8. sept. — Danes zjutraj je tukaj zastavkalo 5.000 voznikov in šoferjev trakov. Stavka se naglo širi in znaneje, da bo še pred večerom ves promet s temi vozili ustavljen.

Lastniki grozijo, da bodo poskušali najeti dovolj stavkarskih, da gre promet naprej. Uni-ja voznikov pa se je odločila, da skliče stavko ostalega delavstva iz simpatije do njih, če lastniki upošljajo stavkolomce.

KAKO PROPA-DAJO DELAVSKI ČASOPISI

Nezanimanje delavstva za svoje lastno orodje je povzročilo, da "Federationist" več ne izhaja.

Chicago, Ill. — Današnja pošta je prinesla alabo vest, da je delavski list "West Virginia Federationist" prenehal izhajati v Charlestonu. Velika premogovna država je zdaj brez vsakega lokalnega strokovnega delavskega lista. Urednik Frank W. Snyder pravi v svojem zadnjem članku, da je zaspanost napram delavskemu strokovnemu gibanju povzročila, da je list prenehal izhajati.

Ta list je izhajal skozi deset let. Njegova moč je rasla in padala z rudarsko organizacijo. Premogovniški baroni zdaj vrisakajo veselja, da je ta borec zapel, da ne bo več slišati njegovega glasu, klicujočega rudarje v bojne vrste strokovno organiziranega delavstva.

V letu 1918 je bilo slišati njegov glas, ko so se organizirali rudarji na severnem Fairmontovem polju. Dve leti kasneje je v okraju Mingo oznanjal rudarjem reanico, da bodo močni, ako se organizirajo in ohranijo svojo organizacijo. Prišli so dnevi pobojnikov v južnih premogovnih okrajih, toda list je zagovarjal neustrašeno pravice rudarjev.

Prišli so viharini dnevi leta 1921. V okraju Kanawha je bilo takrat zelo nevarno delo urejati delavski list. Nekaj je moral urednik najemnike in pobojnike odgnati s samokresom. Organizirani rudarji so se hrabro bojevali. Prihajale so trume stavkokazev — nezavednih delavcev, ki ne vedo, kaj delajo, kadar stavkokazijo, in organizirani rudarji so pričeli izglubljati postojanko za postojanko po junaskem odporu, ki je izzval obudovanje zavednih delavcev vsega sveta. Bile so izglubljene postojanke ob rekah Little Coal in Big Coal in Kanawha in ter ob otokih Paint in Cabin. In ko je bila strokovna organizacija rudarjev zdrobljena in uničena, je prenehala delavskemu listu podpora, kajti stavkokazi ne čitajo delavskih listov.

Argentinija naložila oljne vroe

Zbornica je sprejela socialistično predlogo.

Buenos Aires, Arg., 9. sept. — Argentinska zbornica je večeraj sprejela s 65 glasovi proti 55 predlogo za nacionaliziranje vseh petrolejskih vrelcev v argentinski republiki. Predlogo so sponzorirali socialisti. Predloga, katero je senat že odobril, določa, da postanejo vsi petrolejski vrelci absolutni monopol države v eksploriranju kakor v obratovanju in vse koncesije, ki jih imajo privatne družbe, so preklicane.

Vroč juha povzročila smrt.

Chicago, 9. sept. — Večraj je v okrajni bolnici umrl Andrew Becker, star 54 let, na posledicah opeklin, ki jih je zadobil pretečenim pondeljek, ko je s peči jemal vročo juho, s katero se je nesrečno oparil na domu, 2037 Hastings street.

Dva avijatika ubita.

Memphis, Tenn., 8. sept. — Albert Biggs in poročnik T. McFarland, pripadajoča k 106 zračni eskadri v Nashville, sta bila snoči na mestu ubita ko je njihovo letalo treščilo s nosom na tla na tujaknjem vzletišču.

Parker-Watsonov železniški zakon ni izpolnil pričakovanj delavcev

Koristil je dozdaj edino, železničarjem, zaposlenim direktno v prometni službi. — Železniškim delavcem pa ni prinesel olajšave.

Washington, D. C. — Fred Hewitt, urednik strokovnega glasila Mednarodnega društva strojnikov, prizna v septembrski izdaji, da Parker-Watsonov zakon ni izpolnil pričakovanj, ki so jih stavili vanj železničarji. Pred dvema letoma so transportne unije, to je bratovščine strojevodij, kurjačev, sprevodnikov in zaviračev, slavile ta zakon kot največjo pridobitev, kajti nastala bo nova doba miru in dobre volje na železnicah. Nasprotniki tega zakona so trdili, da ima ta postava svoje napake, med katerimi je največja ta, da se zavlačuje stavka, to učinkovito orodje delavstva, v taki meri, da je stavka železničarjev skoraj nemogoča.

Hewitt meni, da so dozdaj od tega zakona imeli koristi le strojevodje, kurjači, sprevodniki, zavirači in drugi uslužbeni, ki so direktno v transportni službi. Za delavce, ki delajo v železniških delavnicah, je pa ta postava mrtva črka. Železniške družbe gleda teh delavcev še niso vpoštevale zakona in tudi pokazale niso, da ga nameravajo vpoštevati v bodočnosti.

Novo skemo v Ženevi za odpravo vojne

Poljaki so reducirali svoj načrt na dva člena. Nemčija sprejeta v komisijo za kolonijalne mandate.

Ženeva, 9. sept. — Vprašanje svetovnega razoroženja se noče umakniti z dnevnega reda osme redne skupščine Lige narodov. Večraj je bil spet predložen nov načrt, o katerem so razpravljali voditelji Lige v svetu Lige narodov. Načrt določa, da Liga narodov prikaže na finančno pomoč vsaki državi, ki je napadlena. Vsaka napadlena država se sme obrniti za pomočjo na Ligo na temelju mednarodnih garancij. Angleški zunanji minister Chamberlain je rekel, da je načrt brez vrednosti, dokler se prej ne omeji oboroževanje.

Poljaki nimajo sreče s svojim načrtom.

Ker jim nasprotujejo nekatere velesile, so zdaj načrt spremenili, tako da sta ostala le dva člena od originala. Prvi člen se glasi, da mednarodni spori se ne smejo več reševati s vojno, drugi pa, da vsi mednarodni spori se morajo rešiti mirnim potom.

Svet Lige narodov je sklenil, da poveča komisijo kolonijalnih mandatov za enega člana in dovoli Nemčiji, da ima svojega zastopnika v tej komisiji.

To je menda prvi korak za vrnitev ene ali dveh kolonij Nemčiji, ki jih je izgubila v vojni.

Stavka voznikov v New Yorku.

New York, 8. sept. — Danes zjutraj je tukaj zastavkalo 5.000 voznikov in šoferjev trakov. Stavka se naglo širi in znaneje, da bo še pred večerom ves promet s temi vozili ustavljen.

Lastniki grozijo, da bodo poskušali najeti dovolj stavkarskih, da gre promet naprej. Uni-ja voznikov pa se je odločila, da skliče stavko ostalega delavstva iz simpatije do njih, če lastniki upošljajo stavkolomce.

Vlade ustavijo drzne polete čez morje

V Kanadi, Angliji, Franciji, Nemčiji in Španiji se oglašajo zahteve. Usoda petih mož, ki so šli ta teden po zraku čez Atlantik, zapečatena. Število prekooceanskih avijatičnih žrtv naraslo na dvajset. Dokaz, da se je Redfern izgubil v Južni Ameriki.

New York, 9. sept. — Vse večerjanje jekanje izgubljenega aeroplana "Old Glory" je bilo zaman. Okrog dvajset parnikov je krčarilo v okolici sto milj okrog točke, kjer je letalo izginito v sredo zjutraj, a nikjer nič. Morje je bilo povsod nemirno. Istotako je izginito kanadsko letalo "Sir John Carling", ki je v sredo poletelo proti Angliji. Danes ni nobenega dvoma več, da je oba monoplana s petimi možmi vred pogotnilo morje.

Washington, D. C., 9. sept. — Pomožni mornarčin tajnik Robinson je dejal danes, da bo moral kongres prepovedati nevarne in bedaste polete čez oceane. Zaenkrat ne more vlada storiti ničesar. Letalci sami si morajo rešiti to vprašanje.

Ottawa, Ont., Kanada, 9. sept. — Premijer MacKenzie King je izjavil snoči, da bo med prihodnjim zasедanjem parlamenta predložil načrt za omejitev drznih poletov čez morje.

Paris, 9. sept. — M. Fortant, direktor aeronavtik, je večeraj adresiral apel na francoske letalce, naj opustijo vse načrte nadaljnjih letošnjih poletov v Ameriko. Tri tragedije na Atlantiku, ki so prišle v teku snega tedna, so dokaz, da je to prenehanje.

(Število žrtv prekomorskih poletov v tem letu je ta teden naraslo na 20. Stirje poleti čez Atlantik s ameriške strani so uspeli, štirje — dva s ameriške in dva z evropske strani — so pa ponesrečili.)

Izgredi proti Angležem in Japoncem na Kitajskem

Veliko protijaponsko gibanje v Mandžuriji. Komunisti ova-ja-jo provinco Kwantung.

Kanton, 9. sept. — Tu je izbruhnila krizarska vojna proti Angležem. Na vseh hišah v mestu so nabiti plakati, ki pozivajo prebivalce na boj proti Britom. Na angleški parnik, ki je večeraj plul po reki Pearl, so padale kitajske kroglice.

Tokio, 9. sept. — Velike protijaponske demonstracije so v teku v Mukdenu in v drugih večjih mestih Mandžurije. Japonški konzuli so odredili posebne straže za japonske šole in prodajalnice. Japonski poslanik v Pekingju je protestiral pri Čangtsolinovi vladi, a odgovora še ni prejel.

Sanja, 9. sept. — Semkaj je prišla vest iz Kantona, da so čete komunistične kmetake unije porazile nasprotno armado in zdaj prodirajo v Svatov, ki je drugo največje pristanišče mesto v provinci Kwantung na jugu Kitajske. Angličani beže iz mesta.

Washington, D. C. — Ameriški poslanik MacMurray v Pekingju, ki je zdaj v Washingtonu, je rekel v intervjuju, da se stara Kitajska polagoma prelevlja v zvezo napolodvisnih novih držav. MacMurray dnevno konferira s Kelloggom o kitajski politiki.

Vogelni kamen okrajne sodnije.

Chicago, 9. sept. — Prihodnji četrtek bodo položili vogelni kamen novi okrajni sodniji in jetnifanci. Poslopja, sodnija in skupina modernih ječ, bodo stala okraj Cook 7 milijonov dolarjev in pol.

Newyorški župan pri Mussoliniju.

Rim, 9. sept. — Župan Jim Walker iz New Yorka, ki je večeraj došel v Rim, je danes posetil Mussolinija in papeža.

PROSVETA
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inostranstvo \$9.00.
Naslov na vas, kar ima stik s Matom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Leavada Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS
Datum v oglepju n. pr. (August 31-1927) poleg vašega imena na naslovu omesti, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

"PROSTOVOLJEN" IN "NEPROSTOVOLJEN" UBOJ?

Dva prohibicijoniška agenta, ki sta bila pijana kot klada, sta ubila z avtom nekega Percy Ingmira. Avto je bil lastnina zveznega prohibicijoniškega urada. Eden izmed agentov po imenu George Hudson, je bil odslovljen iz službe. Drugi, Frank Farley po imenu, ki je šofiral avto, se je priznal krivim "neprostovoljnega" uboja.

Zakon države Kalifornije ne pozna "prostovoljnega" in "neprostovoljnega" uboja, ampak pozna le uboj. Po državnih zakonih je vseeno, ako kdo pravi, da je izvršil "prostovoljen" ali "neprostovoljen" uboj, kazni je enaka. Velika porota je torej obtožila uboja oba prohibicijoniška agenta, ki sta divjala z avtom kot norca po cesti in je bilo očitno, da voznja ne more končati drugače kot s katastrofo. Agenti sta pa takoj pričela z bojem na sodiščih, da njuna zadeva pride pred zvezno sodišče. Zakaj?

Kalifornijski kazenski zakon določa za uboj kazni od enega leta do deset let. Po zveznem zakonu je ta kazni zaradi "neprostovoljnega" uboja zelo mila. Obtoženec lahko prejme zelo nizko kazni, največ pa tri leta ječe. Obtoženec je lahko obsojen le na denarno globo.

Obtožencema v tem slučaju se je posrečilo izmotali izpred državnih sodišč, tako da se bo njuna zadeva rešila na zveznem sodišču.

Namestnik distriktnega državnega pravdnika je naglasil, da je bil agent Hudson samo pasajir v avtu, s katerim se je Farley zaletel v Ingmirev avto in ubil njega, torej ni dokazov, da se nastopi proti Hudsonu. Sodnik W. P. James izreče kazni se le prihodnji teden. To so suhi fakti o tej zadevi.

Kaj je neprostovoljni uboj? Ali je neprostovoljen uboj, ako se človek napije, da ne ve, kaj dela, pa ubije drugega človeka v pijanosti? Vsak normalen človek ve, da pijan človek izvršuje dejanja, katerih bi ne izvršil nikdar, ako bi ne bil pijan. Če človek to ve, zakaj se torej napije? Mar za to, da bo izvrševal dejanja, katerih bi ga bilo sram, ako je trezen? To je vprašanje, o katerem je treba biti najprvo na jasnem, da se določi, kaj je prostovoljen in neprostovoljen umor, posebno ako se to vprašanje tiče ljudi, katerim je poverjena naloga, da laslede izdelovalce in prodajalce opojnih pijač, o katerih trdijo prohibicijonisti, da so največ odgovorni za zločine. Prohibicijoniški agent torej popolnoma dobro ve, ako se napije, da lahko izvrši zločin, posebno takrat, če pijan vozi avto, ki je sicer pripravno in potrebno moderno vozilo, ako ga šofira trezen človek z zdravim človeško pametjo, postane pa morilni stroj v trenutku, ko h krmlju sede pijan človek. Ta človek ne ugroža le svojega življenja in zdravih udov, ampak je nevaren tudi drugim ljudem, ki se ne morejo hitro izogniti njegovemu morilnemu stroju, katerega drvi po cesti in išče žrtev.

Prohibicijoniški agent torej ve, kako nevaren stroj je avto, ako ga vozi do brez pameti pijan človek. Če se kdo napije, ni tega izvršil neprostovoljno. Vsak človek lahko opojno pijačo odkloni, ako je ne mara piti. Agent, ki je ubil Ingmira, se je tudi prostovoljno napil. Da je dognal, če je pijača opojna ali ni, mu ni bilo treba piti. Opojnost pijače se veliko lažje in brez vsake nevarnosti dožene s kemično analizo. Agent se ne more izgovarjati, da mora pijačo pokušati, da dožene, ako je opojna ali ni, ampak zanj zadostuje, da vzame vzorec in ga da kemično preiskati, kajti dokazi, da mu jeokus povedal, da je pijača opojna, ne drže na sodišču. Tam je treba dokazati, koliko odstotkov alkohola je vsebovala opojna pijača, da je spoznan krivim oni, katerega je prohibicijoniški agent obtožil, da je izdeloval ali pa prodajal opojne pijače. Prohibicijoniški agent, ki pijan ubije človeka z avtom, se torej ne more izgovarjati, da je izvršil neprostovoljen uboj, ker je pil namenoma, da se vpijani do brez pameti.

SLIKE IZ NASELJEN

Vesti iz Kanade.

New Bedford, C. B. Canada. — Zdi se mi, da drugi Slovenci mislijo, da nihče drugi ne sme sporočati v Prosveto, če je prav naš član, ker do zdaj še nobeden ni nič sporočil, čeprav je zmirom kaj novega. All right! Pa hočem se jaz na kratko opisati od poletja to in ono. Dne 1. julija je naše društvo št. 558 priredilo piknik na farmi naše predsednice Helene Meery. Bilo je vse O. K., društvena močnja je bila za \$61.84 težja.

Na 24. julija je društvo priredilo izlet z avtomobilom. Tudi tam so bili vsi zadovoljni, kateri so se udeležili.

Dne 20. avgusta zvečer pa se je zgodila nesreča. Rudolf Klingler je bil ubit od avtomobila. Ve se pa ne, kdo ga je povozil, ker je v tem času vozilo več avtov. Prijeli in aretirali so člane našega društva.

Ubili je bil rodod Nemec, star 50 let, oženjen in zapuščal ženo, hčer in sina. Bil je povsod zelo priljubljen mož.

Od dela pa omenim, da se je celo leto delalo v teh "kolmajnah" vsaki dan, samo zadnji čas kateri teden po 1 do 2 dni nič.

Prišlo je na društvo od spomlad veliko pisem z vprašanji radi dela. Odgovarjal sem vsakemu, kako je. Kateri so prišli prvi, so dobili delo vsi. Prišlo pa je od spomlad sem veliko ljudi, Hrvači, Čehi, Madžari, Poljaki in nekaj Slovencev. Sreča je bila, da je ta kompanija skoro vse sprejela in jih dala delo; nekateri so čakali po več tednov, predno so delo dobili. So pa še tukaj nekateri, ki že čakajo več tednov in dela še nimajo.

S tem dam tudi na znanje, če kdo misli, da se zdaj ni treba sem obračati. Vse majne so nabito polne.

Na majni št. 12 je bil pred kratkim ubit Anglež Jimmie Young.

Pozdravljam vse člane S. N. P. J. — Herman Drobesh.

Zahvala za skrbno nego.

Helper, Utah. — Bil sem v bolnišnici St. Mark v Salt Lake Cityju, Utah; kaj sem imel tako dobro postrežbo, kakoršne še nisem imel v teku 17-letnega bivanja v Ameriki. Kaj boljšega bi ne mogel nikjer pričakovati. Zato pa sem hvaležen dr. Lindesu za njegovo skrbno nego in operacijo. Prepričan sem, da je on res zdravnik, kateremu se človek lahko zaupa. Dr. Lindes je nemškega rodu in zdravništva se je izučil v starem kraju pri vojakih. Lepo se zahvaljujem tudi John Milariću za pomoč in mr. Franku Jančarju ter mr. in mrs. Petek iz Salt Lake Cityja za obiske v bolnišnici. — Mark Hovet.

Dve prireditvi v Collinwoodu.

Veselica društva "V boj" in "Strugglers" dne 2. oktobra v S. D. D.

Veselica društev "V boj" št. 53 S. N. P. J. bo 25. decembra v S. D. D.

Popravek.

Iz dopisa iz Milwaukeeja, ki je izšel dne 1. septembra, je bil izpuščen naslednji odstavek, ki pokazuje napredek korporacije za slovenski dom:

"Če primerjamo napredek letošnjega leta k prejšnjim letom, smo lahko zadovoljni. Od leta 1920 do leta 1927, na primer, se je s težavo pridobilo v blagajno \$2317.20, in to vključevši tistih \$500.00, ki jih je družba "Zedinjeni Slovenci" vložila na banko za Slovenski dom."

Danes pa je v blagajni korporacije za Slovenski dom \$3697.87.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Terre Haute, Indiana. — Glasilo S. S. P. Z. je sedaj "Enakopravnost," 6418 St. Clair avenue, Cleveland, Ohio.

Trije člani obsojeni.

Baltimore, Md. — V marylandski jetnišnici so bili v četrtek kmalu po polnoči obsojeni trije zamorci radi umora. To je prva trojna eksekucija v zgodovini Baltimora.

Prvi poletni tečaj za delavsko uspeh

Letošnji poletni tečaj je končan. — Takoj se je pričelo s pripravami za tečaj v prihodnjem letu.

Sweetbriar, Va. — Pet in dvajset južnih industrijskih delavcev je ravnokar dokončalo prvi poletni poletni tečaj za delavke, ki delajo v južnih industrijskih. Ta tečaj so obiskovali delavke, ki delajo v tovarnah za nogavice, tobak in druge produkte. Poduk je bil o delavski strokovni organizaciji, njenih ciljih in zahtevah. Delavke so prvič ališale v razumljivi besedi, da se morajo organizirati, ako hočejo odpraviti dolge delavne ure, nizke mezde in slabe delavne razmere v tovarnah. Voditelj tečaja so takoj izdelali načrte za prireditev tečaja v prihodnjem letu.

Za tečaj je bilo na razpolago sedem tisoč dolarjev. In sicer je prišlo \$3,500 iz Garlandovega sklada za javno službo, enaka vsota se je pa nabrala v raznih občinah. Ravnatelj tečaja je bil Broadus Mitchell, profesor ekonomije na John Hopkinsovi univerzi. Mitchell je spisal študijo o razvoju bombastnih tovarnen na jugu, o razvoju te industrije od Virginije do Teksasa.

Tudi na jug prihaja počasi znanje med delavsko maso. Tam postojajo velike poteškoče, ker je zanemarjen elementarni poduk in število nepismenih je veliko. Imed zamorec zna malo kdo čitati in pisati, kajti analfabetstvo je na jugu zelo razširjeno tudi med belopoltni. Industrija ne more rabiti nepismenih ljudi, ako se hoče razviti. Kjer se pa razvija industrija, tma so ugodna tla za delavsko gibanje in samoizobrazbo delavstva.

ORGANIZACIJA I. W. W. AKTIVNA MED RUDARJI V COLORADU.

Najbolj aktivna je okoli Walsenburga in Aguilarija. — V Coloradu ima Rockefeller svojo unijo.

Walsenburg, Colo. (F. P.) — A. S. Embree in Kristen Svanum, organizatorja organizacije I. W. W. sta aktivna med rudarji v Coloradu, posebno pa okoli Aguilarija in Walsenburga. Rudarjem priporočata, da zahtevajo \$7.75 dnevne mezde in boljše delavne razmere.

Proti tej organizaciji se ne bojujejo le prepomembni podjetniki, ampak proti nji je tudi Ameriška delavska federacija, ki priporoča rudarjem v Coloradu, da ostanejo lojalni njej.

Rockefellerjeva Colorado Fuel & Iron kompanija, ki producira največ premoga v državi, ima svojo kompanijsko unijo.

Organizacija I. W. W. je vprizorila kratko protestno stavko v interesu Sacca in Vanzettija v mesecu avgusta. Druga stavka, v kateri se bo zahtevalo povzvišanje mezde, mogoče prične prihodnji teden.

Času primerno.

"Kakšen poklic imate?" "Jaz sem šefredakter novic o avtomobilskih nesrečah."

"No Francek, sedaj mi pa povej, kaj si danes ponoči sanjal?" "Oh, papa, meni se je sanjalo, da sem šel a teboj na sprehod, pa sva prišla do velike reke in tam . . . in tam . . . no na preje ti povej, saj si bil navzoč in si si gotovo bolje zapomnil kakor jaz."

Kdor ima svoj jezik v oblasti, ima najboljši jezik. Skrbno premišljen govor je najboljši govor. Kadar govoriš, morajo biti tvoje besede boljše, kakor molčanje. — (Arabski pregovor).

Kdo je učen? — Kdor se povsod kaj nauči.

Kdo je močan? — Kdor premaga samga sebe.

Kdo je bogat? — Kdor je a svojo usodo zadovoljen. — (Talmud).

Dobri ljudje malo obljubijo, a mnogo stori, slabi pa mnogo obljubijo, a ne stori ničesar. — (Talmud).

Prvi devetdesetletni leti

Kako so Francozi sprejeli prvo železnico.

Dne 24. avgusta t. l. je poteklo devetdeset let, kar je v Franciji stekla prva železnica s parno lokomotivo, in sicer med Parizom in Saint Germainom.

Kakor pri nas in povsod drugod so Francozi sprejeli prvi hlaopon z visokomernim prezirom in skopos. Zanimivo je, da so v tem pogledu učenjaki naravnost tekmovali z neukimi preprostimi ljudmi. Slavni Thiers se n. pr. ni sramoval izraziti se takole:

"Izključeno je, da bi se železnica mogla obnesti. Promet z vlaki, ki jih bodo vlekle parne lokomotive, bo povzročil neštete katastrofe, ki ne bodo donšale nikakih dividend."

Veleučeni astronom Arago je videl še hujske strahove:

"Noben vlak ne bo mogel akokoli predore, zakaj vlaga, ki se nabira v tunelih, bo izpramenila travnice v dežliska in lokomotive ne bodo moge ne skraj ne nazaj."

Praksa je seveda pokazala drugače in črnogledi skeptiki so morali priznati, da je vožnja v vlaku varnejša in prijetnejša kakor v neokretnih poštinih vozovih po razdrpanih cestah. Še več; prejšnje napačanje se je malone čez noč umaknilo brezmejnemu navdušenju, o čemer pričajo patetična poročila o poskusi vožnji, ki so šla v francoskih listih. Za primer navajamo dveje panegirike; prvega je priobčil "Journal des Débats", drugega pa "Temps".

"Dovršeno je," je pisal "Journal des Débats". "Vsa dolina je zasuta, vse hribovje izravnanost. Para nas odnaša čez presenečeno hobečo pokrajino, suhe nas vede čez reke in skoro da bi se lahko dotaknili konice visokega stolpa. Vse se nam smehlja, vse nas zove in nas ljubeje. Prezirljivo zremo na cestni prah in niti solca nam ni mar v objestnem zanosu. Škoda, da je tako hitro minilo: jedva smo se odpeljali, smo bili že na cilju."

Se postičnejši je bil "Le Temps":

"V tej uri," je pisal Emile Baraut, "ko so videli prvo železnico, bodo vsi pravi prijatelji napredka in civilizacije zapeli z velikim duhovnikom Simeonom: 'Sprejmi, gospod, v miru, svojo služabnika, zakaj moje oči so videle odrešenje.'"

Kaj bi danes porekel glavni urednik, če bi mu poročevalec poslal tako poročilo?

JEŽICE

(Kogar ne zbodejo, ta ne stoka.)

"Amer. Slovenec," ki se zdaj aramuje biti francišanski in izjavlja, da ni več v rokah franciškanov, piše danes o fašistih sledeče:

"Fašizem je podoben priklenjenemu psu, ki renči in kaže zobe ter trga verigo, ki ga je priklenila k pasji uti. Če se veriga utrga, bo pes popadel pasanta, ki ne bo imel dobre palice v roki. Fašistična imperijalistična, nasilniška mentaliteta je slej ko prej največja nevarnost za mir v Evropi."

Se strinjamo. Pater Kazimir Zakrajšek je pa v svojem listu "Edinost", ki so ga kasneje prekrstili v "Amerikanskega Slo-Slovenca," pisal:

"Meni se fašisti v Italiji dopadejo."

To je bilo takrat, ko so fašisti požigali socialistične domove in tiskarne ter nativali socialiste z ricinovim oljem . . .

Nam se dopade, da je list danes spremenil svoje mnenje o fašizmu. Spremenil je ga zato, ker je začel fašizem šikanirati tudi slovenske duhovnike na Primorskem. Če bi šikaniral samo socialiste, ne bi spremenili mnenja.

Delavčeva opazovalnica

Piše Ivan Molek.

Čitateljevo mnenje. Čitatelj z zapada, ki noče, da bi prišlo njegovo ime v javnost, mi piše, da zelo rad čita "Delavčeva opazovalnica" in se docela strinja z menoj glede članka "Zakaj so unije?", proti kateremu je čitatelj iz Clevelanda navedel nekatere pomisleke.

Dalje piše, da je bil obtnik v starem kraju, šel je po svetu, našel se je govoriti in čitati štiri jezike in je že 16 let v Ameriki. Vedno se zanima za delavske boje. Uvidel je, da je delavstvo v starem kraju bolj napredno kot pa delavstvo v Ameriki. V ameriških unijah je preveč korupcije in osebne politike.

Nadalje piše: "Za socializem se pa ne brigam, ker se mi ni treba. Seve, kar je prav. Človek se mora brigati za stvar, o kateri ve, da je prava, ali da bi se žrtvoval za nekaj, kar je neizogibno, ni potrebno. Jaz sem prepričan, da socializem mora priti za kapitalizmom in ljudje ga sprejmejo, ker ne bo druge poti. Čemu bi se torej trudili za nekaj, kar samo pride?"

Moj čitatelj je prepričan, da socializem je neizogiben in pride tako gotovo — kakor pride na primer toplo poletje za trzlo zimo. To apoznanje je dobro. Moti pa se, ko piše, da se mu ni treba brigati za stvar, ki pride sama od sebe, torej brez boja delavcev.

Ivan Molek:

Dežela bakra nekdanj in zdaj

(Dolje.)

IX.

Spomini na veliko stavko.

V Shaltzovem "sunporlorju" sem se sešel z g. Anthony L. Lucasom, bivšim distriktnim pravdnikom okraja Houghton in zdaj pravnim svetovalecem Hrvatske bratske zajednice. Lucas je Hrvat in rojen je bil v Calumetu (pravo ime Lesac). Kakor vsako leto, tako je tudi letos prišel na odmor v svoj rojstni kraj.

Mr. Lucas, prijazen in zgovoren gentleman, mi je povedal mnoge zanimivosti iz dnevnih velikih stavke v deželi bakra (1913-14). Takrat je bil on distriktni pravdnik in dela je imel čez glavo. Prej navadno miren kraj je bil nenkrat poplavljen z nasiljem. Zločin je bil rampanten. Ampak rudarji, ki so se organizirali in zastavkali, niso bili zločinci. Bili so "gunmani", pobojniki iz New Yorka, ki so jih najeli baroni bakra za zlomitev stavke poleg tega, da jim je governer posodil michigansko državno milico.

Trije faktorji, katerih so se poslužili baroni, so igrali glavno vlogo pri udušitvi štrajka, ki je trajal devet mesecev: milica, pobojniki in Citizens' Alliance. Zadnja je bila organizacija trgovcev pod kontrolo baronov bakra. V tej je bilo precej Slovencev. Magnatje so strli štrajk s pomočjo aliance in privatne armade tujih pobojnikov. Bila sta dva bestialna umora, katera so magnatje pripopali rudarjem in njihovi organizaciji na hrbet. Oba umora so izvršili najeti "gunmani". Prvi je bil vpad pobojnikov v hišo rudarja Putriča v Paines dalu. Izstrelili so točo krogel v hišo in ubili Putriča ter Tijana, nekaj drugih pa ranili. In potem so imeli pogum, da se pričali pred sodiščem, da se stavarji sami streljali ter ubili svoje ljudi! Morilec so bili aretirani in Lucas, ki je tožil v imenu države, je zahteval najstrožjo kazni. Dokazi so bili tako jasni, da niti pristanska porota ni mogla drugače kot izreči krivdo in sodnik je obsodil pobojnike na 15 let ječe. Governer je pa čez dve leti vse pomilostil!

Drugi umor je bil tudi v Paines dalu. V tem slučaju je pa četa pobojnikov oddala salvo strelav v barako drugih pobojnikov in nekaj je bilo ubitih v spanju. Kaj so tedaj storili? Dobili so mladega Finca, ki je bil prej tajnik krajevne rudarske unije in ta je "izpovedal," da je Western Federation of Miners, rudarska organizacija, najela njega in še nekoga drugega, da sta ubila one ljudi. Lucas je bil v zaporu in tmu je kmalu priznal, da je vse skupaj izmišljeno in da on ne ve ničesar o umoru. Aretirani so bili mnogi člani unije, med temi tudi nekaj Hrvatov. Ko je prišlo do obravnave, je Fince predklical svojo "izpoved" in stavarji so morali biti oproščeni. Tedaj so se magnatje znesli nad ubogim Fincom. Obtožili so njegova umora na temelju njegove "izpovedi" in obsojen je bil v dosmrtni zapor. Čez nekaj časa se je v ječi umrl.

Arektacije stavarjev so bile na dnevnem redu radi činov, ki so jih storili — pobojniki. Ko je bil štrajk že končan, je bilo še vedno v ječah vse polno rudarjev. Nekega dne je šel Lucas v mestne zapore v Hancocku in tam je našel več rudarjev, ki so sedeli v celicah. Vprašal je nekega Italijana, kaj je storil, da je zaprt. "Nič," je odgovoril oni. "Si smo na stavkovno strazo in gunmani so streljali na nas. Pri tem pa so zadeli nekega gunmana, ki je stal pred njimi. Bil je ranjen od zadaj. In potem so prijeli nas, češ da smo mi streljali!" Lucas je uvedel preiskavo in dognal, da je italijanski rudar govoril resnico, nakar je odredil, da se vsi dotični rudarji takoj izpušče iz ječe.

Takile atanski čini so služili baronom bakra, da so strli odpornost rudarjev in jih mnoge pogнали v stavkokaštvo. Skebov je bilo vedno več. V slovenski katedrali je pa bila maša za skebe — da bi jih Bog čuval pred stavarji. (Mr. Lucas je tudi povedal, da je bila v isti cerkvi ob izbruhu svetovne vojne maša za zmago avstrijskega orožja, ko pa je Amerika stopila v vojno, je bila maša za zmago ameriškega orožja, ki je bilo v konfliktu z avstrijskim! — Človek, ki je čital obe maši, je moral smatrati Boga za velikega bedaka!)

(Dolje prihodnjič.)

Vsak človek ima na drugih lastno zrcalo, v katerem različno vidi lastno težavo, napako, nepravilnost in neoprostljivo vso vrsto. Pri tem pa se običajno vsakega, ki laja v zrcalo, kaj ne ve, da vidi samega sebe, ampak misli, da je kakšen drug pes. — (Schopenhauer).

Politični pregled po Jugoslaviji

VOLITVE V JUGOSLAVIJI.

(Izvirno Prosveti.)

Ljubljana, 22. avg. 1927.

Glavna jugoslovanska država

na srečo s svojim parlamentom.

Od kar so bile prve volitve v "konstituantno", ki je sprejela

ustavo in odobrila smernice za politiko

mlade države, je komaj minulo šest let, volitve pa so

bili že parkrat poklicani, da izvolijo nov parlament.

Vlado so tvorili že vsi mogoči elementi, seveda vsi brez pravega uspeha.

Naj je bila na krmlu Protikoroševca ali Pašić-Radičevića ali

Uzunović-Radičevića ali Uzunović-Koroševca, za ljudstvo

Jugoslavije je vsaka teh vlad enaka, to se pravi: nobena

ni bila ničesar storila, da bi dala državi potrebno smer za

blagostanje, za navzgor, v blagostanje.

Kaj je vzrok? Na srbski strani so prevladovali doslej korupci-

onisti, ki so vporabljali ministrske položaje edino radi svoje

osebne obogatitve. Razni Jankovići, Stojadinovići, Markovići, Simonići, Janjići

in drugi — iči, so tipični predstavniki najknavnejše eks-

plotačijske sile. Svoj čas sta ministra Dr. Stojadinović in

Janković v Washingtonu s posebnimi delegacijami radi ureditve

državnih dolgov. Ministra sta prejela dnevnice dijete po 400

(reci in beri po štiri sto dolarjev dnevno) ... njuno spremstvo

pa po 300, 200, 100 in 50 dolarjev po "rangu" in strankarski

prilagoditvi. Po tem vzorcu se je delalo v vseh dolgih 5 letih

od konstituantne sem. Jasno je, da je proračun izdatkov

rasel in da je obdavčitev ljudstva postajala vsako leto ne-

mošnejša! — Srbski radikali so se tekom let, zlasti v vojni, po-

kazali kot samopasneži, egoisti in korupcionisti, brez vsake

ljubezni do države, Pašićev sin, sin vodje radikalov, pa je od-

seveda krono korupcijam, kar je seveda moralo izzvati reakcijo.

Na ta se je izkristalizirala v vladi Velje Vukičevića, ki je raz-

gledal dosedanj narodno skupščino in začel razbijati radikal-

no stranko, ki je od Pašićeve smrti brez vsakega merodajne-

ga vodstva.

Na srbski strani v merodajni politični grupaciji radikalov se

je reakcija proti korupcionizmu pokazala v razkroju stran-

ke, ki se nahaja v krutem boju med seboj. Pri volitvah kan-

didirajo radikali drug proti drugemu. V Sremu (okraj Mi-

trovica) pet radikalov kandidiralo drug proti drugemu; in sicer

vsak kot "pravoveren radikal". Janjić proti Maksimoviću, oba

proti Stojadinoviću, vsi trije proti četrtemu — iču, i. t. d.

V demokratski stranki, ki je stopila v Vukičevićovo vlado z

malogo in namero, da pomaga razbiti radikale, seveda vlada

veliko veselje nad razkrojem radikalov, kajti njeni vodje se

nadejajo, da po volitvah zavzamejo državno krmilo povsem v

svoje roke.

Na takozvani "prečanski" strani — to se pravi: med

strankami bivše Avstro-Ogrske — so bili politiki vsi prenaivni,

premalno politično izveščani, da bi bili kos srbskim politikom, ki

so politiki po poklicu. "Prečanske" politične stranke so se do-

lej pokazale, da državne politike ne razumejo in da se dajo od

Srbov, zlasti od radikalov, po-

šteno vleči za nos.

Najzanimivejša primera sta Radičević "Hrvatska seljačka

stranka" in Koroševca "Sloven-

ska ljudska stranka."

Radičević je prva leta prola-

nil za republikanec, potem je postal v Moskvi, postal nekak-

šen "boljševiški zeleni komu-

nist". Srbski radikali so ga začeli pritiskati, vrgli so ga v

ječo, v kateri se je moč začel kresati svojega dosedanjega de-

la in — njegov nečak Pavle Radičević je v parlamentu obudil

"grevenko" in ob enem prokel v imenu svojega strica Stefana

Radiča to, kar je ta doslej pro-

pagiral. In napravil se je ra-

cionalno radičevski sporazum, ki je radičevce iz arestov posadi-

la na ministrske sedeže, raz katerih pa so smeli samo mirno gledati nečuvno korupcijo radikalov. Ko so se malo zgani-

li, so jim pa radikali dali breco in jih spodili iz Beograda.

Na njihovo mesto pa so se priplazili slovenski Koroševići, ki so s hvaležnostjo udanih slug odglasovali stra-

šno mizeren proračun za l. 1927-28. — Stranka, ki se je l. 1918 — 1919 proglašala kot re-

publikanska, ki je s svojim časopisjem (Slovenec, Večerni list, Straža, Domoljub) v Slo-

veniji z vso močjo podpirala komuniste pri njih razdiralnem delu v socialističnih delavskih

vrstah, je med drugim odglasovala sedaj težke milijone kot

odškodnino naše države — črnogorski dinastiji.

Ko je to izvršila, dobila je na velikonočno soboto — breco in na mesto nje je prišel Vukičević s svojo mislijo.

Velja Vukičević je prevzel vlado tako, da klerikalni ministri dr. Gosar, inž. Serbec in kaplan dr. Kulovec niti slutili niso, da niso več ministri. Dr.

Kulovec je moral šofer povedati, da "ni več minister, ker od-

sedaj razpolaga z ministrskim avtomobilom, že drugi gosp. mi-

nister!"

In — 3 mesece po tem "vun-

bacenju" je šel dr. Korošec kot veliki politik S. L. S. skleniti z Vukičevićem blejski sporazum — glasom katerega pride klerikalna stranka po sedanjih volitvah — zopet "v vlado" s srbskimi radikali.

Ce si morete vse to dobro predstaviti, potem mora biti jasno da, "politika" takšnih politikov ne more biti uspešna za ljudstvo. Pretkani profesio-

nalni srbski politiki vlečejo za nos neizkušene "prečanske" buržujce, ki so jim samo za to dobri, da jih ščitijo pri njih korupcijskem delu, ko "pljačkajo" državo. In trditve, da vlada takšnih mož niso ničesar storila, da niso niti mogle, niti ho-

tele storiti nič za ljudstvo, je dovoljno dokazana.

L. 1919 in l. 1920 se je pač pokazala tendenca v delavskem gibanju, da bi delavsko ljud-

stvo prevzelo čim večjo ingerenco čim večjo odgovornost na upravi države, no srbski komunisti pod vodstvom prof. dr. Sime Markovića in njegovih

tovarišev profesorjev in študentov so razbili do tedaj enot-

no delavsko gibanje v prečanskih krajih in povzročili, da od tedaj "vladajo" državo meščan-

ski, srbski korupcionisti. ... in da se ni ničesar storilo, da bi bilo bolje, ampak da je vsak dan slabše.

Smo sredi volilnega boja. Delavstvo zopet ni enotno. Komunisti so znali preprečiti enoten nastop, ker enoten nastop, bi znal prinesiti nekaj zastopstva delavstvu, ki bi ga silno potrebovalo.

O izidu volitev 11. septembra se mnogo ugiblje. Jasno je, da za delavstvo ne bo nikakih uspehov. Ali tudi Vukičević in njegovi visoki zaščitniki in protežiji se bodo zmotili. Nasilje, ki ga uvajajo sedaj vladni organi po Srbiji, Makedoniji, Bosni in Vojvodini, ne obeta romedure na bolje, ampak kaže za-
lostno in temno prognozo za vladovino bodočih dni.

Za delavstvo pa so te volitve zopet izgubljene.

Slovenski delavec v Poruhruju umri gladi. Nemški listi so pred par dnevi poročali, da so ženske našle v Neukirchenu pri Moersu na Westfalskem v gozdu moža, ki je umiral. Nesrečen je med prevozom v bolnico umrl. Policija je dognala, da gre za brezposelnega jugoslovanskega delavca, ki je od gladi umrl. Zbog njega, štiri dni ležal v gozdu, ne da bi mogel koga nase opozoriti.

O tem groznem slučaju nam poročajo, da gre za Koojuna Sereta, rojenega 29. aprila 1878 v vasi Poljane (?). Zadnje njegovo bivaličje je bilo v novembru 1926 v Dinslakenu pri Hamboru. Odtod se je kot brezposeln podal v Poruhrije. De-

la ni dobil, podpore za brezposelnost pa tudi ne, ker se ni reciprocitetne pogodbe med Nemčijo in Jugoslavijo. Par dni pred smrtjo je bil pri g. Ivanu Videtu v Meerbeeku, kjer je dobil ještil. Nato je šel zopet iskati dela. V Neukirchenu je beračil, nočeval pa v šumi. Tam so ga našle ženske s. avg. umirajočega. Pokopali so ga 11. avgusta v Neukirchenu. Govori se, da je bil šere poročen, a žena je ostala doma in živi baje v Marčnem selu (?) pri Brezicah pri svojih starših.

Tako je dognal svoj križev pot na Nemškem zopet en hlapec Jernej. Njegova smrt je v sramoto rojakov, ki najdejo denar za vse možno, a za reveže ne, sramota za državo, ki nič ne stori za brezposelnega delavca v tujini. Odgovornim faktorjem in srepim strankarjem, ki so v Westfalijo zanesli strup iz domovine, bodi, Seretova smrt opomin.

Divji lovci napadli sejmarija. Na dolenskem imamo mnogo lovcev, ki love po raznih loviščih, ne da bi imeli dovoljenje za izvrševanje lova. Prostranih gozdov, v katerih se skriva divjačina, je vse polno in skušnjave prevelike, da bi se jim bilo mogoče ustavljati. Poleg tega tudi ni dovolj razvit pravni čut za pregreške te vrste. Tako se dogaja, da žive divji lovci lepo v miru, ne da bi se kdo nad njimi spodbudil.

Posestnika Jakob Šepic in Ivan Janežič, oba iz Mirne, sta imela o vseh teh stvarih svoje mnenje in je zato prišlo med njima in med tremi divjimi lovci do navskriza, ki je postalo na zelo neljub način vidno. Ko sta se namreč oba vračala s sejma v Mokronogu, so jih omenjeni trije lovci napadli pri Sv. Križu in ju tako obdelali, da sta morala iskati zdravniško pomoč v Novem mestu. Napadalec zaseduje orožništvo.

Spopad s cigani v novomeškem okraju. Ciganske zadeve v novomeškem okraju so postale zadnje čase zelo pereče. Sresko glavarstvo je pred kratkim odredilo, da se morajo zadrževati vse ciganske družine brez izjeme edine v okolici občin, katerim pripadajo, sicer bodo proti njim najstrožje postopali in jih celo ostrigili! ... Ciganov pač ni malo. Izmed številnih občin v področju novomeškega okrajnega glavarstva jih šteje samo občina Šmihel-Stopiče 75 duš! Zato je drakonistični odlok okrajnega glavarstva naletel ne samo pri ciganih, temveč tudi pri ostalem prebivalstvu na največji odpor. Cigani so vsi brez dela. Prejšnja leta so jih zaposlovali pri pripravljanju gramoza za posipanje ob občinskih in okrajnih cest, zdaj pa jim ne dajejo nobenega dela več.

Poročila o incidentih v okolici vseh so že zdaj na dnevnem redu. Večji obseg je zavzel spopad pri lesnem trgovcu in gostilničarju Matku v Gotni vasi. Lačni cigani so vdrli v sadni vrt, kjer so hoteli obrati sadje namesto gospodarja. Ker ni bilo domačim vseh njihovih početje, so jih prepadli, obenem pa priklenili v sadovnjak velikega psa volčje pasme. V znak protesta so pričeli cigani s kamenjem obmetavati Matkovo družino in pretiti celo s samokresi. Le energičnemu nastopu vasičanov se je zažvaliti, da se ni zgodilo kaj hujšega. Orožniki so še istega dne polovili več najbolj opasnih ciganev in jih prignali v zapore. S tem seveda cigansko vprašanje še davnino ni rešeno.

Prenajpolnjenost blaznice na Studencu. Blaznica na Studencu je do skrajnosti prenapolnjena. Številno bolnikov, ki jih iz splošnih varnostnih razlogov ni mogoče odasloviti, je tako veliko, da v celem zavodu ni več praznega kotlička in je vsak nadaljnji dotok bolnikov v blaznico nemogoč. Tudi vsi drugi zavodi za duševno bolne so prenapolnjeni.

Delavec ubit. Dne 26. avgusta se je zgodila na glavnem kolodvoru v Ljubljani težka nesreča. Frano Toman, ki je gonil kolesa petrolejskega tanka, je padel pod voz in v prvo kolo mu je zdrobil glavo. Toman je bil star 41 let in doma iz Gornje Ponikve pri Celju.

IZ PRIMORJA

V Gorici je umrla v starosti 78 let Amalija Drufovaska, vdova po znanem trgovcu.

Izseljevanje. Rimski vlada je izdala nove predpise za izseljevanje. Potni listi se smejo izdajati samo takim, ki se izkažejo za pravilno delovno pogodbo, sklenjeno z delodajalcem v inozemstvu, in takim, ki razpolagajo s pozitivno s strani sorodnikov, ki se nahajajo v inozemstvu. Vlada pravi, da ji je namen, čuvati položaj izseljenec in omejiti izseljevanje bolj-ših delovnih moči. Tako je zapisano in razglašeno, kako se bo to izvajalo, bomo videli v kratkem. Predpisi stopijo v veljavo s 1. septembrom t. l. V Julijski Krajini se pripravljajo zlasti radi letošnje slabe letine ogromno ljudstva, da se izseli.

Proti toči so se zavarovali lajni nekvi vinogradniki v Dekanih pri Kopru. Prišla je res toča in napravila veliko škodo. Naznanilo je takoj odšlo na zavarovalnico v Veroni. Cenilec so se prikazali šele čez dva meseca. Nekemu vinogradniku so priznali na 552 kg grozdja po 1.30 L. Prišli so potem čez par mesecev in razdelili "vsakemu en cel nič", kakor se izražajo domaćini. Istrsko ljudstvo izmaga-
vajo na vse načine.

Divjača-Skočjan. Uradni list objavlja dekret, ki pooblašča občino Naklo, da prenese svoj sedež iz Matavuna v Divjačo-Skočjan. Namreč "Naklo" zveni preveč barbarstvo!

V Istri je lanske leto propadlo mnogo žita zato, ker se je ljudem napačno tolmčila vladna naredba glede moke. Reklo se je kmetom, da se mora žito takoj zmelati. Radi tega so mnogi hoteli, da bi bilo še pre-
zgodaj. Tako se je potem moka pokvarila. Vsa lahko melje, kadar hoče, samo takrat se mora držati predpisov. Fašisti delajo Istri samo škodo, posebno še, kadar se mešajo v gospodarske posle, ki so jim povsem tuji.

Gozdni požari v Istri se množijo in so napravili doslej že ogromno škodo. Oblastne redbe ne izdajo nič. Pri Vodnjaku je zajel ogenj dne 22. avg. 60 tisoč kvadratnih metrov gozdnega obsega. Gasilci iz Pule so gasili več ur. Škoda je ogromna.

Radi štrajka. V rudniku družbe "Arso" pri Labinu v Istri so stopili lani 16. decembra delavci v štrajk, ker jim je bila znižana meza. Drugi dan se je stvar poravnala. Delavci Pamič, Barbič in Kršič so bili pozvani pred sodišče v Puli kot povzročitelji štrajka. Izjavili so, da niso nikogar nagovarjali k štrajku, vse je bilo spontano. Državni pravdnik je zahteval strogo kazen, sodišče pa je obtožence oprosti-

V Kobarižu so našli mrtvega 72-letnega hlapca Jerneja Zajca, ki je služil pri mesarju Urhančiču. Ponoči je revež padel s hleva in obležal z razbito glavico.

Razpuščena je kmetijska čitalnica v Podragi (ne Podgori) z motivacijo, da je delovala v nasprotju z nacionalnim redom v državi.

V Trstu je bilo v letošnjem prvem četrtletju 432 porok. Enajst poročencev ne zna ne čitati ne pisati. Rojstev je bilo v tej dobi 1025 (zakonskih otrok 823, nezakonskih 202). Gradbenih dovoljenj je bilo izdanih do aprila 78.

Grozje in fige je nabiral na posestvu Jos. Čermatič v bližini Ajdovščine neki Anton Volčič. Ko se je približal gospodar, ni odnehal, ampak je kradel naprej. Čermatič ga je ožmerjal potem pa se odpravil v Ajdovščino k orožnikom. Volčič je stekel za njim in ga obdelal s "ovčem". Volčiča so kmalu nage to aretirali. Pri njem doma so našli polno orožja.

Kako pada trgovina z lesom v Trstu, kažejo nastopne številke. Prvih šest mesecev leta 1925 je bilo lesnega prometa 1,039.882 kvintalov; lani 807.363, letos samo 641.012.

RAZNE VESTI

Naval na sodišča.

Chicago, 8. sept. — Ko se na tukajšnjih višjih in cirkučnih sodiščih odpre 19. t. m. Jesensko zasedanje, bodo imeli sodniki na rokah rekordne zasluge. Naval na sodišča narašča z vsakim letom in dognalo se je, da sedanje število sodnikov nikakor ne zadošča, da bi izvrševali svoj posel ob času. Zadnje čase je naraslo toliko "businessa", da bo treba v Cook okraju še dodatnih sodnikov.

Bussi nadomeste tramvaj?

Chicago, 9. sept. — Centralni komitej za mestno ljudsko lastnino je večeraj izdal buletin, v katerem propagira, da se v mestu nadomesti ulično železnico z bussi. Naznanilo pravi, da je edini način iztrgati iz rok politikašev cestno železnico; da se jo postavi pod ljudsko lastnino. Mesto naj iz 53 milijonskega sklada kupi 4.400 bussov, po 10 disoč dolarjev vsak.

Novo šole v Chicagu.

Chicago, 8. sept. — John C. Christensen, arhitekt čikaškega šolskega odbora, je večeraj naznanil, da se takoj prične z izdajo štirindvajsetih šol, za katere je v letošnjem proračunu dovoljenega denarja 20 milijonov. Pomožni šolski superintendent Bogan je imenoval posebni šolski komitej, ki bo skupno z arhitekti izdelal načrte za nove šole.

Nesporazum porotnikov.

Tyler, Tex., 9. sept. — Celih 44 ur je bila porota, v zadevi bogatega farmarja, ki je obtožen batnanja svojega najemnika, v zasedanju. Ker ni bilo sporazuma, je končno porota opustila Cain Andersona, ki je dal v našem svojo farmo trem najemnikom in se je našel s bando batnarjev ter zveržinsko batnal vse tri.

Nevarni banditi obstreljeni.

Detroit, 9. sept. — R. Schocker, čikaški gunman, je bil večeraj tukaj nevarno obstreljen v nekem hotelu, kamor so ga detektivi izvalili, ko so izvedeli, da je nevaren bandit, ki je od svojih žrtev na brutalne načine izžemal denar. Baje je bil vodja banditske tolpe. V žepu je imel \$4.800.

Porota zahteva milost za mo-

krnce. Pineville, W. Va., 9. sept. — Dva mokrca sta bila tukaj večeraj obdožena umora prohibicijskega agenta Gus Simmonsa, ki je bil ustreljen 11. julija v Wyoming okraju. Bratranca Stizenore sta bila obsojena za umor agenta na življenje v državno jetnišnico. Porota je zahtevala milost od sodnika.

Dva državna kozaka ubita.

Batavia, N. Y., 9. sept. — Dva državna policaja sta bila ustreljena, ko sta tukaj hotela aretirati W. Leroya Wagnerja, ki je obdolžen tatvine. Ustrelil ju je na farmi svojih staršev. Wagner je šele 23 let star. Vsa državna policija in petnajst posebnih deputi šerifov je na lovu v gozdu za bežečim morilecem.

Konec ulične železnice v Nevadi.

Reno, Nev., 9. sept. — V sredov večer je zadnji voz električne železnice v Renu obstal v remisi in tam ostane, dokler ga ne prodajo za stare šaro. Tega dne je nehala obratovati zadnja ulična železnica v državi Nevadi. Po vseh mestih in deželah imajo zdaj samo motorbuse, ki so cenejši, hitrejši in komodejši.

V smrt mesto v zapor.

Toledo, O., 9. sept. — Clarence Hill, star 29 let, je večeraj skočil z okna tukajšnjega sodišča s tretjega nadstropja, ker mu je sodnik naložil 10 let kazni v državni jetnišnici radi cestnega ropu. Čez trideset minut je Hill umrl v neki bolnici. V sodni dvorani sta bili mati in sestra Hilla ter sta videli tragični prizor.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inštop. 17. julija 1907 v državi Illinois

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calhoun; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnston, Pa.; gl. tajnik Blas Novak; tajnik bolniškega oddelka Lovrene Gradišek; gl. glagolnik John Vogrich; urednik glasila John Zvertnik; upravitelj glasila Filip Godina; vrhovni zdravnik Dr. F. J. Kern, 6232 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODESEK:

Frank Somrak, predsednik, 996 E. 74th St., Cleveland, Ohio; Frank Aleah, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jacob Zupančič, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODESEK:

John Goršek, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; John Teželj, Box 22, Strabane, Pa.; Tony Shragal, R. F. D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podboj, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Salar, Box 104, Gress, Kans.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Lovrene Gradišek, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VZHOĐNO OKROŽJE: Joseph Zorko, R. F. D. 2, Box 114, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1169 E. 76th St., Cleveland, Ohio.

ZAPADNO OKROŽJE: Jacob Baloh, R. R. 8, Box 88, Pittsburg, Kans., za jugozapad; Frank Khun, Box 958, Chisholm, Minn., za sev. zap.; John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Frank Zajc, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; Ludvik Medvedek, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hrust, 553 So. Pierce St., Milwaukee, Wis.

Združitelni odbor:

